

տայ ազգի մեղաւորի և լցելոյ մեղօք,
զի յոտից մինչև ցգլուխ ոչ գոյր 'ի մեզ
ողջութիւն: Զայս ամենայն կրեալ և
տեսեալ թագաւորն Գէորգի՝ զի ոչ
ուստեք գոյր ակնկալութիւն փրկու-
թեան, եւ զոգի իւր 'ի ձեռին իւրում,
և չոգաւ առ Սուլտանն Մէլիք Շահ, և
եգիտ շնորհա առաջի նորա, և պարգևօք
անդրէն դարձաւ և դաշամբ խաղաղու-
թեան, միայն զի հնազանդութեամբ

հարկի հոգ տարցի և մի երկիցէ: Սա-
կայն զի չարութիւնք մեր 'ի մեզ էին,
'ի Զատկի տօնին ոչ ետ մեզ ցնծալ
յարութեամբն Գրիստոսի՝ մեղքն մեր
բազմացեալ: քանզի հայեցաւ Տէր յեր-
կիր բարկութեամբ, և դողացոյց զսա՝
հիմանց. զի լերինք վիմեղէնք իբրև ըզ-
փոյի հեղան, քաղաքք և գիւղք և եկե-
ղեցիք տապալեցան, և դարձաւ տօնն
մեր 'ի սուգ՝ ըստ գրեցելումն:

Շարունակելի:

տունայ: Իսկ Վախթանգ ասէ. « Տուեալ Գրի-
գորի առ Թագաւորն (Գէորգի) զքաղաքա-
մուրն Կարս չըջակայովքն հանգեր՝ ողջունեալք

մեկեցան յերերաց. և եթող Թագաւորն 'ի
Կարս ազնաւորս Շաւշեթոյ և դարձաւ յեր-
կիր իւր »:

ԱՆԴՐԱՆԻԿ ՀԱՅ ՈՂԵՐԵՐԳՈՒԹԵԱՆՑ

ՄԱՐՏԻՐՈՍՈՒԹԻԻՆ ՍՐԲՈՅՆ ՀՈՒՓՍԻՄԵԱՅ

(Անտիպ թարգմտութիւն. հանեալ 'ի Հասարակաց Գրատունէն վէնեակոյ):

(Տէս էջ 33):

ԵՐՐՈՐԴ ԵՐԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ

ՏԵՍԱՐԱՆ Ա.

ՀՈՒԹՈՒԾԻ, ԳՅՈՒԾՆԵՐ

(Հարսնական զգեստիւք զարդարեալք և առ դրան տաճարի կողոյ):

Գայիսնէ. Ապա առ հարսանիս զնամք, Հոխիսիմէ.
Զարդարեալ եմք, և այս տաճար է,
Ուր պարտիս Անահայ հանդիսապէս զոհել,
Հախիսիմէ. Ասա, ուր զԱնահայ կամիմ խորտակել,
ԶԱրամազդ, զՓալկոն և զայլ դիւ.
Այս կերպիւ կամիմ տօնել զհարսանիս,
Կռապաշտութիւն մեռցի, Ժամանակ է.
Յոյժ երկար ժամանակ այս երկրի տիրէ.
Վերջն ունիցի, պարտ է: Թէ Մովսիսի

Առաջ սուրբ օրէնք՝ օրինաց Գրիստոսի
 Իրաւաբար զտեղի թողին և մեռան,
 Որպէս թափորի 'ի գալ արեգական
 Կորնչիլ ստուերն, հրշափ յաւէտ դիւաց
 Մարթէ թէ կորնչին օրէնք անօրինաց:
 Յուսամ մեր ևս ընկերաց արիւն յետին եղիցի
 Զոր սըրտմտութիւն գիւապաշտից՝ կռոցն աստ ընծայեսցէ:
 Գայիսնէ. Կարծեմ թէ Տրդատ այնմ ոչ սպասէ:
 Հեթիսիսմէ. Կոյր, զմեծն Գրիգոր այնչափ տանջեաց
 Եւ ոչ բնաւ փոխել ըզնա կարաց.
 Եւ այսպէս յուսով յուսայ զիս պղծել.
 Յայնժամ գիտացես զինչ գիտեմն առնել:
 Ապա ես փախեայ և անփոյթ արարի
 Զփառս կայսեր, զտիրենն աշխարհի,
 Առ 'ի գերի լինել Հայոց արքային: . . .
 Թափօրն գայ, ձայնք ևս լսին
 Սրբապիղծ քրմացն. լաւ է մեզ հեռանալ
 Թողուլ թէ մոցեն, և յետոյ գալ:

ՏԵՍԱՐԱՆ Բ.

(Թափօր քրմաց, որք երգելով և խաղալով ածեն հանդիսապէս զայծ 'ի զոհել. առ որում հետեին):

ՏՐԴԱՏ, ՔՐԾԱԳԵՅ, ԿԱՐԷՆ, ՏԻՄԱՍ, ՔՐԾՈՒԼՔ, ԵՒ ԱՅԼՆ

Գունդք քրմացն երգեն.

Երգեսցուք այսօր — Ամենակարող հօր
 Անմահ Արամազդայ, — Եւ մեծ Անահտայ
 Ամենագութ մօր — Երգեսցուք այսօր:
 Խնամողք աշխարհիս — Պարգևողք բարեաց,
 Լուարուք ձայնիս — Քոյ տօնախմբողաց:
 Որք 'ի մէջ անմահիցն — Չաստեղս լուսաւորէք,
 Առ մեզ 'ի յերկնից — Զհիմէն ուղարկեցէք:
 Ե'կ հիմէն պանծալի — Ե'կ հիմէն ըզձալի:
 Ընդ մեծին Տրդատայ — ԶՀռիփսիմէ զուգեա:
 Զեզ այսօր զոհեմք, — Աստուածք Հայոց.
 Տօւք զոր խընդրեմք — Աղաչանաց մերոց:
 Եկեսցէ պանծալի — Աստուած՝ պըսակի.
 Ե'կ սիրելի հիմէն — Ե'կ ցանկալի հիմէն:
 Դու որ Արամազդայ — ԶԱնահիտ ետուր,
 ԶՀռիփսիմէ ևս տուր — Արքային Տրդատայ:
 Երգեսցուք այսօր — Ամենակարող հօր
 Անմահ Արամազդայ — Եւ մեծ Անահտայ
 Ամենագութ մօր, — Երգեսցուք այսօր:

Տրդատ. Ոչ եկն Հռիփսիմէ, մեծամեծ Արամազդ,
 Նա խոստացեալ էր յառաջ հասանիլ աստ.
 Թէ փոփոխեալ էր . . .

ՏԵՍԱՐԱՆ Գ.

ՀՈՒՓՈՒԹՅՈՒՆ, ԳԱՅԻԱՆԷ, ՏՐՆԱՅ, ԿԱՐԷՆ, ՏԻՄԱՍ, ՔՐԵՄԱՅԵՆ, ՔՐԵՄՈՒՆՔ.

(Հռիփսիմէ հանելով 'ի Թագստենէն),

Հռիփսիմէ. Փոխիլ քաւ լիցի.
 Զոր եղէ՛ եմ, և առաջ եկի՛ ըստ խոստմանց իմոց,
 Տրդատ. Թող երկիւղի իմոյ,
 Հանապազ երկիւղ՝ է կցորդ սիրոյ:
 Հռիփսիմէ. Արդեօք պատճառ ունէիր երկընչիլ՝
 Այժմ տեսցես,
 Քրմապետ. Ժամանակ է մատչիլ.
 Պատրաստեալ է զոհ,
 Հռիփսիմէ. Ինքդ՝ 'ի գլորիլ
 Տաճարիս և կռոց՝ պատրաստ լեր փախչիլ:
 Քուրմ մի Փախիցուք, եղբարք, շինուածքս անկանի:
 Հռիփսիմէ. Շուտ, պիղծ Անահիտ, Աստուծոյ ճշմարտի
 Որ բնակէ 'ի մեզ՝ աստ երկրպագեաց.
 Կարչդ ևս Արամազդ, Փալկոն խաբեբայ,
 Եւ դու այլ կուռք՝ յերկիր անկանիցիք:
 Անիծածք և զեք որ աստ բնակէք,
 Եւ մասնէք 'ի կորուստ զարարածս Աստուծոյ,
 Գնեալս արեամբ Միածնի Որդւոյ,
 Գողք՝ որ զպաշտօն առնուք նենգութեամբ՝
 Միայն արարչին, պարտեալ ապստամբք,
 Արադ դարձարուք յատակ դժոխոց,
 Թողլով անասան զաշխարհս Հայոց.
 Հրամայեմ ես անուամբ Յիսուսի,
 Զեր Տեառն արքայի, ստեղծողի, յաղթողի,
 Որոյ զօրացեալ սիրով՝ ձեզ յաղթեմ,
 Եւ 'ի ձեր զազիր պատկերս դձեզ անարգեմ,
 Որ իշխէք զպատկերս Աստուծոյ խափանել:
 Վիշապք գարշելիք, անուամբ Կուսին,
 Որ երանի պաղով իւր որովայնին
 Զցանկալի մեզ ես զփրկիչն տիեզերաց,
 Եւ ձեր մեղաբուխ զլուխըս ջախջախեաց,
 Զձեզ, ազախին նորա և կոյս՝ կոխեմ:
 Դու Քրիստոս փեսայ, որով յաղթահարեմ
 Զկուռս, զդէս, զդժոխս, զանհաւատ բռնաւորս,
 Կենաց իմոց ընկալ զընծայս բանաւորս.
 Մի՛ թողուր առաւել թէ աստ սիրեալ՝
 Ուր ատիլ կամէի, 'ի քէն հեռացեալ
 Թշուառապէս մնամ:
 Փայիսանէ. Օրհնեալ 'ի բարձանց
 Մեծ անուն Աստուծոյ, որ 'ի ձեռն կանանց
 Զօրութիւն իւր երևցուցանէ,
 Եւ 'ի ձեռն տկարաց՝ զհզօրս խոնարհ առնէ:

- Քրմնապետ. Ամենալար կախարդք. քրմունք, իշխանք, արքայ,
Այժմ երկիր բացցի, երկին որոտայ.
Վրէժխնդիր լերուք փութով աստուածոց,
Տրդատ. Բմբունցէք զնոսա. առաջի աչաց իմոց
Ամբարիշտն կարաց այնչափ իշխել,
Որ խոտացեալ էր 'ի տաճարն զոհել,
Հսիփսիմէ. Ձոհել 'ի տաճարն խոտացեալ էի,
Մոլորիս, ստապաշտ. այո՛ յոյժ հեռի
Միշտ եղև յինէն և 'ի մնացս իմոց.
Արդ 'ի ցուցանել ընդդէմ պիղծ կռոցս
Տէրունական խաչի զօրութիւն . . . :
- Քրմնապետ. Մեոցի
Ուխտադրութ կախարդ, Հայոց թշնամուհի,
Զինչ հայհոյել թողուս :
- Տրդատ. Ի բանդ ածիցէք.
Եւ զՏրդատ յետոյ առ պալատ բերէք . . .
Պակասիմ. . . :
- Քրմնապետ. Տեսէք, զինչ կախարդդ արար :
Երթիցուք որդիք 'ի յայլ տաճար,
Զփրկութիւն ազգիս յերկնից խնդրել,
Փութասցի թագաւոր զչարագործս սպանանել,
Եթէ կամի ապրիլ յանկարծ մահուանէ,
Իմ բան է ասել և հոգալ ձեր է :

ՏԵՍԱՐԱՆ Դ.

ԿԱՐԷՆ. ՏԵՍԱՆ.

- Կարեն. Հոգալ զինչ պիտոյ է, ս՛կ երկինք, ցուցէք.
Զինչ պարտ է ճանապարհ ընտրել, ուսուցէք.
Յամենայն կողմանց Կարէն չարեբախտ է.
Թէ մեռցի Հսիփսիմէ թէ մահապարտ կեցցէ.
Զոր սիրեմ՝ մեռցի թողուլ չկարեմ,
Թէ կեցցէ ասեմ՝ ինքն ամբարըշտեմ.
Օգնականք, աստուածք, լերուք :
- Տիմաս. Եթէ զոհէր,
Որպէս երկընէիր՝ ապա Տրդատայ էր :
- Կարեն. Ձոհել ոչ պարտ էր. իսկ քան խորտակիլ
Զկուռս և զտաճարս՝ լաւագոյն էր զոհել :
- Տիմաս. Որ սիրէ այսպէս, սակաւ, ասեմ, սիրէ.
Թողութիւն արա. և աստուած սէր է.
Թէ ամբարիշտ է կոյս՝ նոքա տեսցեն.
Քրմնապետ, թագաւոր, պատժեսցին, սպանցին :
Առ քեզ անպատշաճ է՝ որ սիրող ես,
Թէ անհաւատ իցէ զոր սիրես.
Որ հաւատարիմ է 'ի սիրոյ յատեան՝
Թէպէտ անաստուած իցէ՝ է բաւական :

Կարէն. Դա ասես, Տիմաս, իսկ եթէ մեռցի
Ձինչ օգուտ է սէր իմ:

Տիմաս. Է անհաւատարի:
Սիրէ զնա Տրդատ, ոչ ՚ի մահ տացէ,
Մի՛ երկընչիր, իշխան:

Կարէն. Ապա եթէ կեցցէ՝
Եւ իցէ Տրդատայ. զի չէ պիտոյ յուսաւ.
Երգուաւ Արքայն ևս աստ գալ
Ընդ Հռովմայեցիս, զերգմունս կրկնեաց
Ի վերայ խորանին և առաջի զօրաց,
Ի քրիստոսադաւանս ոչ երբեք խնայել:
Հռիփսիմեայ փութով պիտոյ է ընտրել
Մահիճ կամ դահիճ. գրբիստոս ուրանալ,
Եւ կին արքային և դշխուհի կեալ,
Կամ ՚ի ձեռն դահճացն տանջեալ վախճանիլ.
Այս ասեմ բաւ է, նա չկարէ ապրիլ:

Տիմաս. Ժամանակ ունելով, եթէ զքեզ սիրէ,
Շատ կարես առնել:

Կարէն. Սիրելի, այս է
Որ յուսահատէ զիս, միշտ անփոփոխելի
Հաստատեալ ՚ի սէր իւրոյ ֆրիստոսի,
Որում հարսնացեալ զինքն հանապազ կոչէ,
Ձկայսր և զՏրդատ և զիս արհամարհէ.
Եւ ոչ ինչ կարէ զխստասիրտ չարժել.
Բայց զմահ վասն ֆրիստոսի միայն խնդրել
Սիրեն, ըզձանալ, հազար անգամ ասէ . . . :

Տիմաս. Առաջ քան զայլ ինչ ամենեւին՝ պարտ է
Թէ սիրեսցէ. Գնալ չէ դժուար՝
Ընդ նմա փախչիլ, և զիւրարար
Ըստ քոց կամաց զնա հաւանեցուցանել:

Կարէն. Բայց ո՞վ աստուած կարէ բռնադատել
Ձանձնիշխան կամս մարդոյ, և ուժով
Առնել թէ սիրեսցէ, և վառել սիրով՝
Խիստ ատելութեամբ զսիրտ ցրտացեալ:

Տիմաս. Որ ճշգրտիւ կամի զգործն ցանկացեալ՝
Կատարէ հանապազ:

Կարէն. Աստուածքն գիտեն

Տիմաս. Աստուածքն՝ գիտես, իշխան, շատ են.
Յամենայն ուրեք ընդ աշխարհս սփռեալք,
Ի գետս, յերկրի, ՚ի ջուրս ծածկեալք,
Ի ծով և ՚ի ցամաք, և ՚ի մէջ օդոյն,
Ի վերայ երկնից, յանդունդս դժոխոցն.
Յամենայն տեղի և ՚ի մէջ նոցա,
Որպէս ՚ի մէջ մեր՝ դատումն ևս կայ,
Տարբերք բնութեամբք են՝ ևս մտօք,
Սրտիւ, գիտութեամբ, կամօք.
Եւ զոր սիրէ մին՝ միւսն աստուած ատէ,
Ձոր արգելու այս՝ այդ հրամայէ,

Ըստ որում պատշաճի նոցա տէրութեան ,
Ըստ որում օգուտ է նոցա ցանկութեան :
Թողցուք բացատրել մեր աստուածաբանից .
Յոյժ քննել զհաւան՝ է բան անհաւատից :
Թէ որպէս բազում տներանց է ծառայել դժուար ,
Կարէ է երբեմն լինել մեզ օգտակար .
Ձի եթէ զմեզ մին անփոյթ առնէ ,
Այլ ներհակ նմա զխնդրուած չնորհէ ,
Էւ այս կերպիւ՝ եթէ վերնայինքն
Ձքո մաղթանա անարգեն , լուիցեն ստորնայինքն .
Առ նոսա պարտ է քեզ , իշխան , ապաւինել ,
Եթէ կամիս փութով 'ի կուէն սիրիլ :
Ոչ աստէն հեռի կին մի բնակէ
Նոցա պաշտօնեայ . 'ի ժողովրդենէ՝
Որպէս աստուածուհի լուեալ և պատուեալ ,
Որոյ գիտութեան հնազանդեցեալ
Աշխարհս ամենայն , նորա կամօք շարժի
Կամ անյարժ մնայ . առ սոսկ զաւազանի
Ձարկումն՝ բարձրանայ ծով , երկիր դողայ ,
Խաւարի արեղակն , լուսին անդրէն դառնայ ,
Յանկարծ մրրկի օդ և ամպքն խառնակին ,
Անլոյս աստեղքն 'ի բարձանց անկանին
Կարճառօտ , աղերսեմ , ասա . նա կարասցէ
Սիրոյ իմ օգնել :

Կարէն .

Տիմաս .

Կարէն .

Տարակուսիլ մեղք է
Ապա լաւ է . առ . նա փոյթ ընդ փոյթ վազել ,
Յառաջ քան զՏրդատ կարասցէ զիտել :

Շարունակելի

Ք Ե Ր Դ Ո Ւ Ա Մ Ք

Ղ Ո Ւ Ն Կ Ի Ա Ն Ո Ս Ե Ր Գ Ջ Ի Կ Ա Ր Ն Ե Յ Ի Ո Յ

Տ Է Ր Ո Ւ Ն Ա Կ Ա Ն Ք

Տ Է Ս Տ Ա Ն

Յ Ի Ս Ո Ւ Ս Ի Չ Ա Ր Չ Ա Ր Ա Ն Ա Յ Վ Ր Ա Յ

Մեր Փըրկչին ցաւալի չարչարանքներուն
Ժամանակն որ հասաւ , թիւն որ լըրացաւ ,
Իրեններովը չուտ ելաւ գիշերանց՝
Ձիթենեաց լեռը ու Կեդրոն ձորն անցաւ :